

ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาท 4 ของข้าราชการฝ่าย
อัยการสำนักงานอัยการคดีเยาวชนและครอบครัวจังหวัดในภาค
ตะวันออกเฉียงเหนือ

Efficient Performance of Officers According to Four Fold
Iddhipāda, at The Office of The Attorney General, The Office
of Juvenile And Family Litigation in The Northeast Regions

พูนสุข ภูสุข

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาระดับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาท 4 ของข้าราชการฝ่ายอัยการสำนักงานอัยการคดีเยาวชนและครอบครัวจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (2) เปรียบเทียบระดับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาท 4 ของข้าราชการฝ่ายอัยการสำนักงานอัยการคดีเยาวชนและครอบครัวจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล (3) ศึกษาแนวทางเสริมสร้างประสิทธิภาพการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาท 4 ของข้าราชการฝ่ายอัยการสำนักงานอัยการคดีเยาวชนและครอบครัวจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ข้าราชการอัยการและข้าราชการธุรการภายในสำนักงานอัยการคดีเยาวชนและครอบครัวจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 103 คน และทำการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักสำคัญ จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) และแบบสัมภาษณ์ (Interview) วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) การทดสอบค่าเอฟ (F-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way ANOVA)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานตามหลักอริยาบท 4 ของข้าราชการฝ่ายอัยการสำนักงานอัยการคดีเยาวชนและครอบครัวจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมี ด้านฉันทะมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาได้แก่ ด้านวิริยะ ด้านจิตตะ และด้านวิมังสา ตามลำดับ

2. ข้าราชการฝ่ายอัยการที่มีการศึกษา ที่ต่างกัน มีประสิทธิผลการปฏิบัติงานตามหลักอริยาบท 4 แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนข้าราชการฝ่ายอัยการสำนักงานอัยการคดีเยาวชนและครอบครัวจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีเพศ อายุ ตำแหน่ง ที่ต่างกัน มีประสิทธิผลการปฏิบัติงานตามหลักอริยาบท 4 ไม่แตกต่างกัน

3. แนวทางการประยุกต์ใช้อริยาบท 4 ของข้าราชการฝ่ายอัยการสำนักงานอัยการคดีเยาวชนและครอบครัวจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่สำคัญได้แก่ ข้าราชการฝ่ายอัยการทุกคนจะต้องเป็นผู้รักงานในหน้าที่ที่ตนรับผิดชอบอยู่ และเอาใจใส่กระตือรือร้นในการเรียนรู้งาน และเพิ่มพูนวิชาความรู้ความสามารถในการทำกิจการงาน และมุ่งมั่นที่จะทำงานในหน้าที่รับผิดชอบหรือกิจการงานอาชีพของตนให้สำเร็จเรียบร้อยอยู่เสมอ มีความขยันหมั่นเพียร ความอดทน ไม่ย่อท้อต่อความยากลำบากในการประกอบกิจการงานในหน้าที่หรือในอาชีพของตนจึงจะถึงความสำเร็จ และความเจริญก้าวหน้า ใส่ใจในประสิทธิภาพ โดยเอาใจใส่ต่อกิจการงานที่ทำและมุ่งกระทำงาน รู้จักพิจารณาเหตุ สังกตผล ในการปฏิบัติงานของตนเอง และของผู้อื่นว่าดำเนินไปตามนโยบายและแผนงานที่วางไว้ ได้ผลสำเร็จ เมื่อเกิดอุปสรรคหรือปัญหา หาวิธีการบริหารกิจการงานให้สำเร็จ โดยติดตามประเมินผลงานและนำมาวิเคราะห์วิจัยให้ทราบเหตุผล พิจารณาแก้ไขปัญหานั้น และปรับปรุงพัฒนาวิธีการทำงานให้ดำเนินไปสู่ความสำเร็จ

คำสำคัญ : ประสิทธิภาพ, การปฏิบัติงาน, หลักอริยาบท 4

Abstract

The objectives of this research were (1) to study a degree of the officers' efficient performance according to *Fourfold Iddhipāda* at the Office of the Attorney General, the Office of Juvenile and Family Litigation in the northeast regions, (2) to compare the efficient performance of officers according to *Fourfold Iddhipāda* at the Office of the Attorney General, the Office of Juvenile and Family Litigation in the northeast regions, and (3) to study ways of promoting the efficient performance of officers according to *Fourfold Iddhipāda* at the Office of Attorney General, the Office of Juvenile and Family Litigation in the northeast regions.

The sample in this research was 103 prosecutors and officials at the Office of Juvenile and Family Litigation in the northeast regions including 5 interviewed administrators. The research instrument was the questionnaire and the interview schedule. The data analysis was frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test of independent sample, f-test of One-Way ANOVA.

A result of this research study was found in the following aspects.

1. The officers' efficient performance according to *Fourfold Iddhipāda* at the Office of the Attorney General, the Office of Juvenile and Family Litigation in the northeast regions as a whole and each aspect was in the highest level. Here was the aspects orderly organized from the highest degree to the low degree: aspiration (Chanda), effort (viriyā), thoughtfulness (citta) and reasoning (vimangsa).

2. The officers at the Office of the Attorney General, the Office of Juvenile and Family litigation in the northeast regions, who were in the different sex, age, and position, were not different. However, the officers at the Office of the Attorney General who were in the different degree of

education had the efficient performance according to *Fourfold Iddhipāda* in the significantly statistical difference at the level of .05.

3. Ways of the applied *Fourfold Iddhipāda* practiced by the officers at the Office of the Attorney General, the Office of Juvenile and Family Litigation in the northeast regions were in the following aspects. All officers of the Office of the Attorney General had to be responsible for the given duties, eager to understand work and, collect the experience of working, pay attention to work, be responsible for the given work until reaching the goal, get the effort and endurance without running away from the boringness and suffering until being successful and prosperous in work, pay attention for efficiency through all made activities, work reasonably both in the given work and the other works whether they were made as in a plan and a goal, search a way to get successful in work although there were many problems, try to manage the given work by means of the assessment and resolve all problems, and finally, adjust a way of performance for the success in work.

Key words : Efficient Performance, Officers, Four Fold Iddhipāda

บทนำ

องค์กร หน่วยงาน หรือธุรกิจ คือกลุ่มของบุคคลที่มาร่วมกันทำงานด้วยโครงสร้าง และการประสานงานด้วยวิธีการหรือหลักการที่ชัดเจน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จ ตามที่กำหนดเป้าหมายไว้ (สมคิด บางโม, 2547) องค์กร หรือหน่วยงานมีความสัมพันธ์กับวิถี ชีวิตของมนุษย์ตั้งแต่เยาว์วัย กล่าวคือ ในวัยเด็ก ได้รับการเลี้ยงดูมาในชุมชนในสังคมซึ่ง ประกอบด้วยครอบครัว ญาติพี่น้อง และเพื่อนบ้าน เป็นต้น เมื่อเติบโตขึ้นก็ได้รับการศึกษาจาก สถาบันการศึกษา และต่อมาประกอบอาชีพในองค์กรทั้งภาครัฐหรือภาคเอกชน (ธุรกิจ) องค์กร ซึ่งเป็นที่รวมของคน และ งาน ทั้งสององค์ประกอบนี้มักจะอยู่ควบคู่กันเสมอ อาจกล่าวได้ว่า องค์กรหรือหน่วยงานคือรากฐานของการดำเนินชีวิต เป็นจุดเริ่มต้นของกิจกรรมและเป็นศูนย์ รวมของคน ดังนั้น องค์กร หน่วยงาน หรือธุรกิจ และมนุษย์เป็นปัจจัยควบคู่ที่เอื้อประโยชน์ซึ่ง กันและกัน

การที่ผู้บริหารต้องการสร้างองค์กรให้มีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องศึกษาอย่าง ถ่องแท้ถึงองค์ความรู้ของ “การบริหารจัดการ” โดยความหมายทั่วไป การบริหาร หมายถึง การบริหารในภาครัฐ ซึ่งเป็นองค์กรที่ไม่ได้มุ่งผลกำไร ส่วนการจัดการ มักใช้กับการ บริหารงานในภาคธุรกิจเอกชนที่มุ่งผลกำไรโดยเฉพาะ ซึ่งในปัจจุบันภาคธุรกิจเอกชนมีเพิ่ม มากขึ้นและมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาประเทศ ในขณะเดียวกัน การดำเนินงานของ ภาครัฐบาลก็คาบเกี่ยวกับงานภาคธุรกิจเอกชนมากขึ้น ซึ่งจะสังเกตได้จากการให้ บริษัทเอกชนมารับสัมปทานจากรัฐบาลในลักษณะการลงทุนเชิงธุรกิจ ด้วยเหตุนี้การบริหาร และการจัดการของภาครัฐบาลและภาคธุรกิจเอกชนจึงมีความสัมพันธ์กัน คือ การมุ่ง ประสิทธิภาพของผลการปฏิบัติงานเป็นสำคัญ และให้ความถึง “คุณภาพ” ของการบริการ และความพึงพอใจของประชาชนในฐานะผู้รับบริการให้มากขึ้น ดังนั้น การบริหารและการ จัดการจึงต้องอยู่ควบคู่กันเพื่อให้สื่อความหมายครอบคลุมถึงระบบการดำเนินงานทั้ง ภาครัฐบาลและภาคธุรกิจเอกชน (พีรสิทธิ์ คำนวนศิลป์ และศุภวัฒน์กร วงศ์ธนวุธ, 2546) จึงสรุปได้ว่า “การบริหารจัดการ” เป็น กระบวนการและขั้นตอนการปฏิบัติงานที่อยู่ภายใต้ ความซับซ้อนของระบบสังคม ซึ่งบุคลากรภายในหน่วยงานจะต้องสร้างระดับการปฏิบัติงาน ในหน้าที่และภารกิจที่ได้รับมอบหมายของตนเอง ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ขององค์กรและ บรรลุตามเป้าหมายของผู้บังคับบัญชาอย่างมีประสิทธิภาพ

สำนักงานอัยการสูงสุดตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ของสำนักงานอัยการคดีเยาวชนและครอบครัวจังหวัดไว้โดยสรุปดังนี้ (1) รับผิดชอบการดำเนินคดีทั้งปวงในอำนาจและหน้าที่ของพนักงานอัยการหรือสำนักงานอัยการสูงสุดภายในเขตท้องที่ของสำนักงานอัยการคดีเยาวชนและครอบครัวจังหวัดนั้นๆ ซึ่งอยู่ในเขตอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัด หรือแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวในศาลจังหวัด แล้วแต่กรณี ทั้งนี้ ตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ และคำสั่งว่าด้วยการนั้น โดยมีงานอำนวยการ วางแผน บริหารจัดการ จัดระบบงาน สั่งการ มอบหมาย กำกับควบคุม แนะนำ ตรวจสอบ ประเมินผลงาน ตัดสินใจ แก้ปัญหา การประสานงาน การบริการเกี่ยวกับงานของหน่วยงานที่รับผิดชอบ ซึ่งมีความยุ่งยากซับซ้อน โดยต้องใช้ความรู้ความสามารถ ประสบการณ์ ความชำนาญงาน ทักษะ เพื่อให้ผลการปฏิบัติราชการของสำนักงานสอดคล้องกับเป้าหมายหลักขององค์กรตามแผนยุทธศาสตร์ แผนปฏิบัติการประจำปี แผนนโยบายอัยการสูงสุด อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด (2) ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย (สำนักอัยการสูงสุด, 2551)

ผู้วิจัยเห็นว่าหลักธรรมคำสั่งสอนของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าควรนำมาประยุกต์ใช้เป็นหนึ่งในเครื่องมือในการปฏิบัติงานได้สำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ โดยหลักธรรมทางพุทธศาสนามีหลายประการด้วยกัน อาทิไตรสิกขา พรหมวิหาร 4 สังคหวัตถุ 4 และศีล 5 และหลักอิทธิบาท 4 เป็นต้น เป็นหลักธรรมที่ผู้วิจัยมีความเห็นว่ามีเหมาะสมกับการวัดระดับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการฝ่ายอัยการในองค์กรอัยการสำหรับการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ หลักธรรมที่เน้นถึงความพร้อมด้วยความสำเร็จสมประสงค์ คือ “อิทธิบาท” ซึ่งเป็นหลักแห่งความสำเร็จอันประกอบด้วยหลักปฏิบัติ 4 ประการ ได้แก่ ฉันทะ วิริยะ จิตตะ และวิมังสา (พระไตรปิฎกภาษาไทย 11/110/80-81) กล่าวคือ ข้าราชการฝ่ายอัยการต้องสร้างกลไกในการปฏิบัติงานในองค์กรอัยการให้มีความรัก ความพอใจงานในหน้าที่และภารกิจที่ได้รับมอบหมาย (ฉันทะ) เพราะเมื่อเกิดความรักในงานที่ปฏิบัติแล้วจะทำให้อยากได้ผลงานที่ดีที่สุด สร้างให้คนในองค์กรอัยการให้มีความขยันหมั่นเพียร ไม่ทอดทิ้ง (วิริยะ) มองเห็นงานเป็นสิ่งที่ท้าทาย สร้างให้คนมีจิตสำนึกที่จะอุทิศตัวให้งาน มีใจจดจ่อในงาน (จิตตะ) ซึ่งเมื่อมีความแน่วแน่งในงานแล้ว จะทำให้เกิดสมาธิ ไม่วอกแวก และควรกระตุ้นให้ข้าราชการฝ่ายอัยการในสำนักงานอัยการคดีเยาวชนและครอบครัวจังหวัดเป็นผู้ที่ชอบการ

พิสูจน์ หรือทดลองแนวทางใหม่ เพื่อที่จะนำมาปรับปรุงแก้ไขงานเดิมโดยใช้สติปัญญาที่มีอยู่นั้นก็คือ “การตรวจสอบคุณภาพ ประสิทธิภาพของงาน” (วิม้งสา) โดยสรุปของอิทธิบาท 4 คือ การรักงาน สู้งาน ใส่ใจในงาน และการทำงานด้วยปัญญา ดังนั้นการปฏิบัติงานที่ดีของข้าราชการฝ่ายอัยการที่เป็นผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมต้องมีหลักธรรมเป็นพื้นฐาน และต้องมีหลักธรรมที่ใช้พัฒนาจิตใจเพื่อความก้าวหน้าในการทำงาน เพื่อความเป็นธรรมและความสุขของตนเองกับผู้ร่วมงาน โดยต้องสร้างทัศนคติให้กับผู้ปฏิบัติงานว่า “ให้ชอบในสิ่งที่ทำไม่ใช่ทำในสิ่งที่ชอบ” โดยให้สนุกกับงานที่รับผิดชอบเพราะงานเป็นเวลาส่วนใหญ่ของชีวิตโดยให้นึกอยู่เสมอว่างานที่ทำนั้นก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง ต่อผู้เกี่ยวข้อง และต่อสังคมอย่างไร ไม่ใช่เพียงคำนึงถึงประโยชน์ส่วนตน หรือรายได้เท่านั้น ข้าราชการฝ่ายอัยการจึงมีหน้าที่ที่จะทำอย่างไรก็ตามให้ตนเองและผู้ร่วมงานมีสุขภาพจิตดี เต็มใจทำงาน มีความสุข เพราะเมื่อเป็นเช่นนี้ก็จะได้ผลงานที่ดีเป็นการตอบแทน ตามคำกล่าวที่ว่า “งานก็ได้ผล คนก็เป็นสุข” (พระธรรมปิฎก ป.อ. ปยุตโต, 2543)

ดังนั้น ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษา เรื่อง “ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการฝ่ายอัยการตามหลักอิทธิบาท 4 สำนักงานอัยการคดีเยาวชนและครอบครัวในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ” เพื่อสามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐาน เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการฝ่ายอัยการสำนักงานอัยการคดีเยาวชนและครอบครัวจังหวัดให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาท 4 ของข้าราชการฝ่ายอัยการสำนักงานอัยการคดีเยาวชนและครอบครัวจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาท 4 ของข้าราชการฝ่ายอัยการสำนักงานอัยการคดีเยาวชนและครอบครัวจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อศึกษาแนวทางเสริมสร้างประสิทธิภาพการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาท 4 ของข้าราชการฝ่ายอัยการสำนักงานอัยการคดีเยาวชนและครอบครัวจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาวิจัยครั้งนี้กำหนดขอบเขตด้านเนื้อหา คือ ระดับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานงานในหน้าที่และภารกิจที่ได้รับมอบหมายของข้าราชการฝ่ายอัยการสำนักงานอัยการคดีเยาวชนและครอบครัวจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตามกรอบหลักจริยปฏิบัติบาท 4 ประกอบด้วย ฉันทะ วิริยะ จิตตะ และวิมังสา ประกอบด้วยตัวแปร ดังนี้

1. ตัวแปรต้น ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย

- (1) เพศ
- (2) อายุ
- (3) ระดับการศึกษา
- (4) ตำแหน่ง

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ ระดับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานตามหลักจริยปฏิบัติบาท 4 ประกอบด้วย

- (1) ฉันทะ
- (2) วิริยะ
- (3) จิตตะ
- (4) วิมังสา

ขอบเขตด้านประชากร

การศึกษาวิจัยครั้งนี้กำหนดขอบเขต คือ ข้าราชการฝ่ายอัยการ ที่ปฏิบัติงานภายในสำนักงานอัยการคดีเยาวชนและครอบครัวจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ ข้าราชการอัยการ และข้าราชการธุรการ จำนวน 139 คน

ขอบเขตด้านสถานที่

การศึกษาวิจัยครั้งนี้กำหนดพื้นที่ในการศึกษา คือ สำนักงานอัยการคดีเยาวชนและครอบครัวจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ผลการวิจัย

1. ภาพรวม พบว่า ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาท 4 ของข้าราชการฝ่ายอัยการสำนักงานอัยการคดีเยาวชนและครอบครัวจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาท 4 ของข้าราชการฝ่ายอัยการสำนักงานอัยการคดีเยาวชนและครอบครัวจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด

2. ด้านฉันทะ พบว่า ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาท 4 ด้าน **ฉันทะ** ของข้าราชการฝ่ายอัยการสำนักงานอัยการคดีเยาวชนและครอบครัวจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานทุกข้ออยู่ในระดับมากที่สุด

3. ด้านวิริยะ พบว่า ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาท 4 ด้าน **วิริยะ** ของข้าราชการฝ่ายอัยการสำนักงานอัยการคดีเยาวชนและครอบครัวจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย พบว่า ขยัน อดทน และตั้งใจฝึกฝนเพื่อพัฒนาทักษะฝีมือให้เกิดความชำนาญ และปฏิบัติงานทันทีที่ได้รับมอบหมาย ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค และไม่ละทิ้งงาน มีค่าเท่ากัน บากบั่น ไม่เกียจคร้าน ต่อการปฏิบัติงานโดยยึดหลักความสำเร็จของงานเป็นที่ตั้ง ปฏิบัติงานได้สมำเสมอจนกว่างานจะสำเร็จโดยไม่คำนึงถึงความเหนื่อยยาก และทุ่มเทเวลาและความสามารถในการปฏิบัติงานแม้เป็นงานที่ไม่ มีค่าเท่ากัน พยายามและหมั่นเพียรที่จะหาประสบการณ์ในการปฏิบัติงานให้เพิ่มพูน ปฏิบัติงานด้วยความเพียรหมั่นงานนั้นจะมีอุปสรรคและต้องใช้ระยะเวลายาวนาน กล้าสู้งาน ไม่ท้อถอย แม้ในขณะที่ปฏิบัติงานนั้นจะเกิดภาวะกดดันอย่างมาก เพียรที่จะแนะนำ และชักจูงเพื่อนร่วมงานให้เห็นความสำคัญของงานไม่เพิกเฉย และปฏิบัติงานที่ได้ต่อเนื่องยาวนานไม่เบื่อหน่าย อยู่ในระดับมาก

4. ด้านจิตตะ พบว่า ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาท 4 ด้าน **จิตตะ** ของข้าราชการฝ่ายอัยการสำนักงานอัยการคดีเยาวชนและครอบครัวจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานทุกข้ออยู่ในระดับมากที่สุด

5. ด้านวิมังสา พบว่า ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาท 4 ด้าน **วิมังสา** ของข้าราชการฝ่ายอัยการสำนักงานอัยการคดีเยาวชนและครอบครัวจังหวัดในภาค

ตะวันออกเฉียงเหนือโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย พบว่า นำความรู้ที่ได้จากการทำงานครั้งที่ผ่านมาเพื่อเป็นเกณฑ์ปรับปรุงประสิทธิภาพการทำงานในครั้งต่อไป ค้นคว้าและวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเพิ่มพูนความสามารถในการปฏิบัติงาน ศึกษาไต่ตรองระบบงานเพื่อให้เกิดกระบวนการทำงานที่มีประสิทธิภาพ คิดค้นแนวทางการปรับปรุงงาน และแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นด้วยเหตุผล พิจารณาใคร่ครวญหาข้อดี ข้อด้อย ในการปฏิบัติงานทุกครั้งเพื่อเป็นแนวครั้งต่อไป ไต่ตรองและตรวจสอบข้อบกพร่องของการปฏิบัติงานอยู่ตลอดเวลา อยู่ในระดับมากที่สุด ชักซ้อม ทดลอง และทำความเข้าใจเนื้องานก่อนที่จะลงมือปฏิบัติ พิจารณาแผนการปฏิบัติงานเพื่อสร้างระบบและขั้นตอนที่ชัดเจน ตรวจสอบ/ทดสอบคุณภาพและประสิทธิภาพของผลงานที่ได้รับ วัตถุประสงค์ ประเมินผล การปฏิบัติงานอย่างเป็นรูปธรรม อยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปปฏิบัติแบ่งออกเป็น 4 ด้านคือ

1. ด้านฉันทะ จากผลการวิจัยพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ มีความสุขและจริงจังกับงานที่ปฏิบัติอยู่เสมอแม้งานจะมีปัญหาอย่างมาก ดังนั้น ควรจัดให้มีการสนับสนุนให้เกิดพฤติกรรมที่พึงปรารถนา จัดระบบการทำงานแบบให้มีการรวมตัวกันเป็นทีม ซึ่งจะสร้างวัฒนธรรมที่เข้มแข็งขององค์กร โดยเน้นการทำงานที่มีคุณภาพและการทำงานร่วมกันด้วยความเข้าใจอันดีระหว่างกัน การปฏิบัติงานก็จะเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและราบรื่น
2. ด้านวิริยะ จากผลการวิจัยพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การปฏิบัติงานที่ต่อเนื่องยาวนานไม่เบื่อหน่าย ดังนั้นควรนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้งาน และมีการส่งเสริมสนับสนุนโดยการจัดอบรมให้ความรู้ ให้ทุนการศึกษา ให้มีโอกาสดำเนินการเลื่อนตำแหน่งเลื่อนเงินเดือน ค่าจ้าง ค่าตอบแทน และจัดให้มีการประกวดแข่งขัน ให้รางวัล โบนัส และมีสวัสดิการต่าง ๆ เพื่อเป็นขวัญและกำลังใจ
3. ด้านจิตตะ จากผลการวิจัยพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ จิตใจแน่วแน่มั่นคงต่องานหรือภารกิจไม่คิดเรื่องอื่นจนกว่างานจะสำเร็จ ดังนั้น ควรจัดอบรมปลูกฝังจิตสำนึกรักงาน เอาใจใส่และเสียสละเพื่อส่วนรวม ส่งเสริมสนับสนุนการควบคุมตรวจสอบการปฏิบัติงานอย่างใกล้ชิดและเป็นธรรมไม่เลือกปฏิบัติ เพื่อเป็นการสร้างขวัญกำลังใจให้ผู้ปฏิบัติงาน ผู้บริหารเองก็ต้องปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในเรื่องการมีคุณธรรมจริยธรรม

ถือปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมโดยเคร่งครัด มีมาตรการป้องกันและไม่สนับสนุนให้ผู้ปฏิบัติงานโดยทุจริตอยู่ในตำแหน่งที่แสวงหาผลประโยชน์ รวมทั้งใช้มาตรการลงโทษอย่างเฉียบขาดทางวินัยและกฎหมาย

4. ด้านวิมังสา จากผลการวิจัยพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ วัดผล ประเมินผล การปฏิบัติงานอย่างเป็นรูปธรรม ดังนั้น ควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพบุคลากรเป็นประจำ โดยจัดให้มีการฝึกอบรมสัมมนา การประชุมชี้แจง การจัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน รวมทั้งการเชิญบุคคลภายนอกมาช่วยพัฒนาบุคลากรของหน่วยงานซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นมาก ถือเป็นการพัฒนาทักษะหรือความชำนาญ และกำหนดตัวชี้วัดเพื่อประเมินผลการปฏิบัติงาน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ข้อหากมีการวิจัยเกี่ยวกับการปฏิบัติงานในครั้งต่อไป ผู้วิจัยขอเสนอแนะการดำเนินการวิจัยในลักษณะต่อไปนี้

- 1) ควรเปลี่ยนประชากรกลุ่มตัวอย่างและสถานที่ในการศึกษาวิจัย เพื่อเปรียบเทียบกับกรวิจัยในครั้งนี้
- 2) ควรศึกษาเปรียบเทียบรูปแบบการปฏิบัติงานของพนักงานในองค์กรเอกชน และพนักงานหรือเจ้าหน้าที่ในองค์กรภาครัฐ
- 3) ควรศึกษาความสัมพันธ์หลักพุทธธรรมกับหลักการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพเหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน
- 4) ควรทำการวิจัยเชิงเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างปัจจัยภายใน (ข้าราชการฝ่ายอื่นภายในองค์กร) และปัจจัยภายนอก (ข้าราชการฝ่ายอื่นที่มารับบริการ)

เอกสารอ้างอิง

พระธรรมปิฎก ป.อ. ปยุตฺโต. (2543). *ธรรมะกับการทำงาน*. กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิพุทธธรรม.

พิธีสิทธิ์ คำนวนตศิลป์ และศุภวัฒน์กร วงศ์ธนวิสุ. 2546. *การพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*. ขอนแก่น : โรงพิมพ์พระธรรมขันธ์.

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

สมคิด บางโม. (2547). *องค์การและการจัดการ*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพมหานคร : บริษัทวิทยพัฒน์ จำกัด.

สำนักอัยการสูงสุด. (2551). *ประกาศคณะกรรมการข้าราชการอัยการ : ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 128 ตอนที่ 66*. กรุงเทพมหานคร : สำนักอัยการสูงสุด